

OBSERVAȚII ASUPRA UNOR PROBLEME NUMISMATICE ȘI ECONOMICE LA DUNĂREA DE JOS ÎN LUMINA UNOR TEZAURE MONETARE DE LA SFÎRȘITUL SECOLULUI AL XVIII-LEA ȘI ÎNCÉPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA.

G. SIMION

Descoperirea unor tezaure monetare din perioada domniei sultanului Selim al III-lea, ca și constatările făcute asupra vehiculării unor astfel de monede ce se face aproape în mod curent între colecționari și prezența lor la multe persoane fără asemenea preocupări, ne-au îndreptat atenția asupra acestei epoci plină de frământări sociale și politice ce s-au petrecut atât în interiorul Imperiului Otoman, cât și pe tot cuprinsul Europei. Criza generală care, în această perioadă se accentua din ce în ce mai mult în statul otoman, avea să oblige Poarta să preconizeze o serie de reforme administrativ-financiare, pentru a modifica aparatul de stat corupt și conservator. Aceasta era condiția *sine qua non* ca ea să se poată menține, ca Imperiul să-și păstreze integritatea, ca să poată face față loviturilor din afară, din ce în ce mai dese și mai puternice.

Descoperirile, în general, a numeroase monede din această perioadă și prezența tuturor emisiunilor din fiecare an, chiar în componența unor asemenea tezaure de proporții mici ce constituiesc obiectul prezentului comentariu, ne reflectă în primul rînd, eforturile Porții de a îndepărta criza financiară din ce în ce mai acută și mai amenințătoare.

Din colecția numismatică a Muzeului Deltei Dunării, am ales numai două tezaure, a căror certitudine în ceea ce privește păstrarea componenței lor întocmai teaurizării, ne permite să facem o serie de observații de ordin numismatic și istoric. Asemănarea lor în ceea ce privește componența și valoarea ce au reprezentat-o ne permite să facem o descriere amănunțită de ordin numismatic, una dintre ele, redîndu-le însă integral numai prin tabelul de mai jos.

Primul s-a descoperit în anul 1963 pe raza comunei M. Kogălniceanu*, în cadrul unei zone geografice și a unor cauze pe care le vom descrie la începutul analizei lui.

* Tezaurul de la M. Kogălniceanu a fost comunicat în cadrul celei de-a II-a sesiune științifică organizată de Direcția Muzeelor în 1965.

Cel de-al doilea tezaur a fost descoperit în apropierea satului Visterna de tînărul Ghezila Constantin din aceeași localitate, după efectuarea arăturilor din toamna anului 1968. Visterna este o veche așezare a mocanilor transhumanti, stabiliți la sfîrșitul sec. al XVIII-lea, în acest loc împădurit din vecinătatea bălților și la numai 4 km de Babadag — centru însemnat din punct de vedere politic, militar și economic în timpul stăpînirii turcești.

Tezaurul a ajuns în proprietatea muzeului de la organele locale, care au manifestat un deosebit interes pentru salvarea lui. Cercetările noastre asupra acestei descoperiri au constatat pierderea a 5 monede din componența lui. Acest lucru, ca și lipsa unor emisiuni anuale din componența sa, ne-au determinat să descriem numai monedele descoperite la M. Kogălniceau, considerînd a nu fi necesară o prezentare amănunțită a ambelor tezaure.

Componența acestor tezaure se prezintă în felul următor :

I — Tezaurul de la M. Kogălniceanu

Emisiuni ale sultanului	Piesa monctară	Emisă în anul de domnie	Valoarea divizionară în parale	Nr. de bucăți	Valoarea totală în parale
Mustafa III	altmişlic	3	60	1	60
Abdul Hamid I	utuzluc sau zoloto	5	30	1	30
"	altmişlic	14	60	1	60
"	ikilic	16	80	1	80
Selim III	ikilic	1	80	5	400
"	"	2	80	5	400
"	"	3	80	3	240
"	"	4	80	2	160
"	"	5	80	2	160
"	"	6	80	2	160
"	"	7	80	2	160
"	"	9	80	2	160
"	"	10	80	1	80
"	"	11	80	1	80
"	"	12	80	1	80
"	"	13	80	2	160
"	"	14	80	3	240
"	"	15	80	1	80
"	"	18	80	1	80
"	"	?	80	1	80
Total ikilic-uri Selim III				34	2 700

Emisiuni ale sultanului	Piesa monetară	Emisă în anul de domnie	Valoarea divizionară în parale	Nr. de bucăți	Valoarea totală în parale
Selim III	gedid-üzluc	1	100	8	800
"	"	2	100	13	1 300
"	"	3	100	16	1 600
"	"	4	100	5	500
"	"	5	100	9	900
"	"	6	100	4	400
"	"	7	100	3	300
"	"	8	100	1	100
"	"	9	100	1	100
"	"	10	100	1	100
"	"	11	100	3	300
"	"	12	100	1	100
"	"	13	100	2	200
"	"	14	100	2	200
"	"	15	100	4	400
"	"	16	100	5	500
"	"	18	100	3	300
"	"	19	100	1	100
"	"	?	100	2	200
Total gedid-uzlu-uri Selim III				86	8 600
Total general 124 monede în valoare de					11 530

II — Tezaurul de la Visterna

Emisiuni ale sultanului	Piesa monetară	Emisă în anul de domnie	Valoarea divizionară în parale	Nr. de bucăți	Valoarea totală în parale
Abdul Hamid I	altmîşlic	3	60	2	120
"	"	8	60	1	60
"	"	9	60	1	60
"	"	10	60	1	60
"	"	11	60	1	60
"	"	13	60	2	120
"	"	14	60	1	10
Total altmîşlic-uri Abdul-Hamid I				9	540 parale

Emisiuni ale sultanului	Piesa monetară	Emisă în anul de domnie	Valoarea divizionară în parale	Nr. de bucăți	Valoarea totală în parale
Selim III	ikilic	16	80	1	80
"	ikilic	1	80	1	80
"	"	2	80	3	240
"	"	4	80	2	160
"	"	11	80	1	80
Total ikilic-uri Selim III				7	560
"	gedid-üzluc	1	100	0	900
"	"	2	100	16	1 600
"	"	3	100	10	1 000
"	"	4	100	11	1 100
"	"	5	100	9	900
"	"	6	100	5	500
"	"	7	100	2	200
"	"	8	100	3	300
"	"	9	100	2	200
"	"	10	100	2	200
"	"	11	100	2	200
"	"	12	100	2	200
"	"	13	100	3	300
"	"	14	100	2	200
"	"	15	100	3	300
"	"	16	100	1	100
"	"	17	100	1	100
"	"	18	100	1	100
Total gedid-üzluc-uri Relim III				84	8 400
Total general 101 monede în valoare de					9 580
					parale parale parale

Dacă adunăm cu aproximație și cele 5 monede care s-au pierdut, valoarea acestui tezaur înregistra în acea perioadă aproximativ 10 000 de parale, adică, cu cca 1 500 mai puțin decât primul, diferența ce avea ca echivalent în natură 10—15 oi.

Datele comparative pe care le vom ilustra în finalul acestei lucrări pentru tezaurul descoperit la M. Kogălniceanu, corespund aproximativ și cu valoarea celui descoperit la Visterna.

De asemenea, tabelul statistic de mai sus al celor două descoperiri ne ilustrează că teaurizarea acestor monede a fost făcută în timp, poate chiar cu eforturi și chibzuință a unor gospodari, dar care aveau totuși o oarecare stare economică mai ridicată decât a mării majorități.

Tezaurizarea s-a făcut sigur impusă de prezența unor evenimente de ordin militar, dar pentru care nu este necesar să se abordeze o problemă de analiză a lor.

În primăvara anului 1963, pe dealul Zebilului, din apropierea satului Rîndunica (Congaz), comuna M. Kogălniceanu, județul Tulcea, cu ocazia lucrărilor de terasare, locuitorii cooperatori Stuparu Constarțin și Stuparu Vasile au descoperit în arătură un tezaur monetar turcesc din argint format din 124 monede : zoloto-guruși, altmişlic-uri, ichilicuri și gedid-üzluc-uri **. Aceste monede sînt emise în timpul sultanilor : Mustafa III 1757—1774 (de la h : 1171—1187), Abdub-Hamid-I-1774—1789 (de la h : 1187—1203) și Selim III-1789—1807 (de la h : 1203—1222).

Predat autorităților locale de către descoperitori, acest tezaur a ajuns în proprietatea muzeului din Tulcea în primăvara anului 1964.

În ceea ce privește topografia locului, trebuie remarcat faptul că monedele arătate mai sus au fost descoperite în aceeași linie de dealuri, cu aceeași orientare și numai la cca. 5 km. spre sud de la locul numit Uzunbair, unde cu un an înainte au fost descoperite cele șapte tezaure de monede și obiecte de podoabă tătărăști și bizantine din aur și argint ¹.

Pe firul văii dintre culmea acestor dealuri și cea a Denistepeului, curge rișorul dobrogean Telița, vad bun de circulație din antichitate și pînă în prezent.

În antichitate, și mai ales în evul mediu, prin aceste locuri trecea marele drum comercial care lega Constantinopole cu regiunea gurilor Dunării și mai departe cu orientul ².

Prin săpăturile arheologice făcute pe dealul Uzunbair, s-a putut determina că pînă nu demult aceste terenuri erau împădurite, ceea ce permitea un refugiu sau ascunziș, în orice împrejurare.

Cele 124 de monede au fost tezaurizate într-un vas de aramă, de forma unui ibric-tipic turcesc, cu o capacitate de 1,5 l (Pl. IV/7). Monedele fiind mai mari decît gura vasului, pentru a putea fi introduse, a trebuit să se taie fundul ibricului (Pl. IV/8).

Încă din momentul curățirii și identificării, s-a constatat că toate piesele sînt bine conservate, ceea ce a îngăduit o ușoară descifrare

** În sec. al XVIII-lea, în Turcia s-a adaptat ca unitate monetară în operațiunile financiare gurușul sau piastrul, a cărui valoare s-a stabilit la 40 de parale.

Acest sistem de 1/40 s-a păstrat pînă în zilele noastre, însă nu și sub raport valoric.

Divizionarele gurușului erau : zoloto-guruș (30 parale), yirmilic (20 parale), onbeșlic (15 parale), onluc (10 parale) și beșlic (5 parale), iar multiplii : altmişlic (60 parale), iehilic (80 parale) și gedid = yüzluc (100 parale).

¹ Octavian Iliescu și G. Simion : *Le grand trésor de monnaies et lingots des XIII-e et XIV-e siècles trouvé en Dobroudja septentrionale* — *Revue des études sud-est européennes*, 1964, Ton. II., nr. 1—2, p. 217.

² Ibidem, p. 227.

a lor. Crusta subțire de oxizi, așternută peste unele din ele, a fost înlăturată lesne la curățire.

Piaștrii sau gurușii descoperiți, cu multipli și divizionarele lor, cuprind o perioadă de timp relativ scurtă (1757—1807). Ei au fost bătuți în monetăria de la Constantinopol sau Istambul — cum se numește capitala Imperiului în mod oficial de aici înainte.

Din punct de vedere epigrafic legendeale sînt complete, corecte și foarte clar redată. O parte din monedele ce alcătuiesc prezentul tezaur, au pe avers, în cîmpul superior, numele sultanului emitent, al tatălui său și o formulă de augur, iar în cîmpul inferior s-a scris locul de batere și anul întronării sultanului. La aceste monede reversul este ocupat cu o formulă augurală.

Altele au în cîmpul superior turaua sultanului care l-a emis, iar în cel inferior : numele locului de batere și anul întronării emitentului. Aceste monede au pe revers numai o formulă augurală pentru sultanul emitent.

La monedele care au pe avers numai turaua, s-au scris pe revers : anii de domnie ai sultanului, locul de batere și anul întronării acestuia.

La unele monede, cuvintele și cifrele care indică anii sînt încadrate sau despărțite cu semne în formă de arabescuri. Rîndurile sînt și ele despărțite, cu prelungiri de litere, întilnit la prepoziția „fi“, sau încadrate de linii ce au dat naștere la figuri geometrice (dreptunghiuri).

Pentru a se creia linia despărțitoare dintre rînduri cu ajutorul prelungirii lui „fi“, s-a recurs chiar la o intervertire a cuvintelor. Asemenea situație o întilnim pe aversul gedid-yüzlük-urilor lui Suliman III, unde s-a scris duriba Qoștanînije, fi în loc de duriba fi Qoștanînije.

Mici particularități se mai întilnesc la monedele emise de Musfata III, unde ne apare pe avers o intervertire a cuvintelor ibn chân. Pe monedele noastre, s-a scris chân ibn sau ibn Osman chân în loc de ibn chân sau ibn chân Osman. Tot o particularitate grafică este scrierea în formă monogramată sau etajată a cuvîntului chân, redată pe altmîșlic-ul emis de Abdul-Hamid I, cît și la altmîșlic-ul lui Mustafa III. Litera „e“ de la sfîrșitul cuvintelor melleke și Qoștanînije de pe monedele emise de Mustafa III și Abdul Hamid I, ne apare în formă desfăcută.

Clasificate pe emisiuni și tipuri, din tezaurul de mai sus, au fost identificate următoarele monede :

A. Emisiuni ale sultanului Mustafa III.

— 30 oct. 1757 — 21 ian. 1774 e.n. [De la h : 16 S. (șā' bān = luna a 8-a). 1171-8. Zā (zī'16'-ka de = luna a 11-a). 1187] ³.

³ Transformarea anilor hegirei în anii e.n., v : M. Guboglu : *Tabele sincronice. Datele hegirei și datele erei noastre*, Buc., 1955, LXIII + 330 p. + 3 pl. și de același autor ; *Paleografia și diplomatica turco-osmană*, studiu și album, Ed. Academiei R.P.R., 1958, p. 23, 96.

1

2

3

4

5

6

7

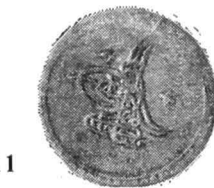
8

9

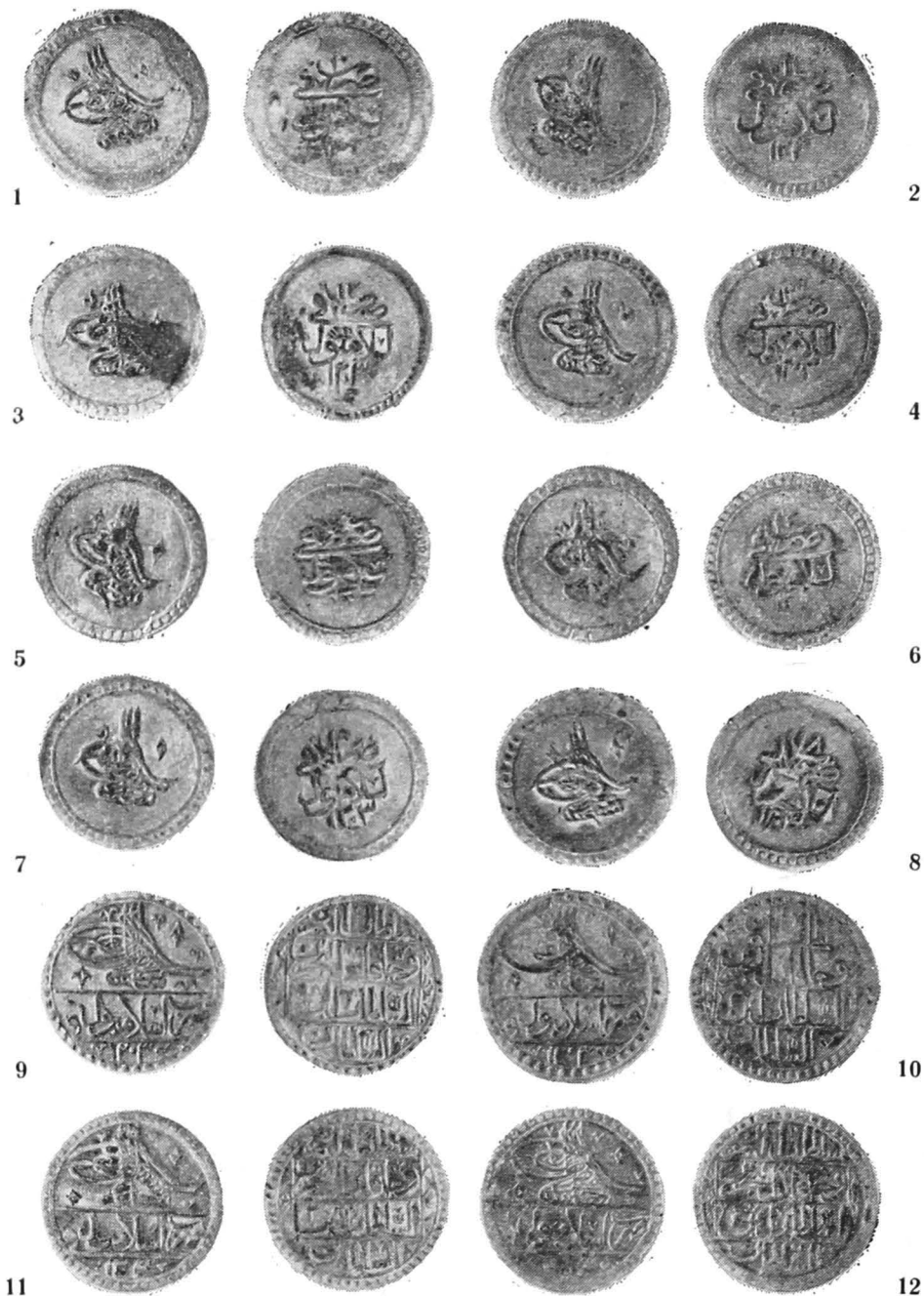
10

11

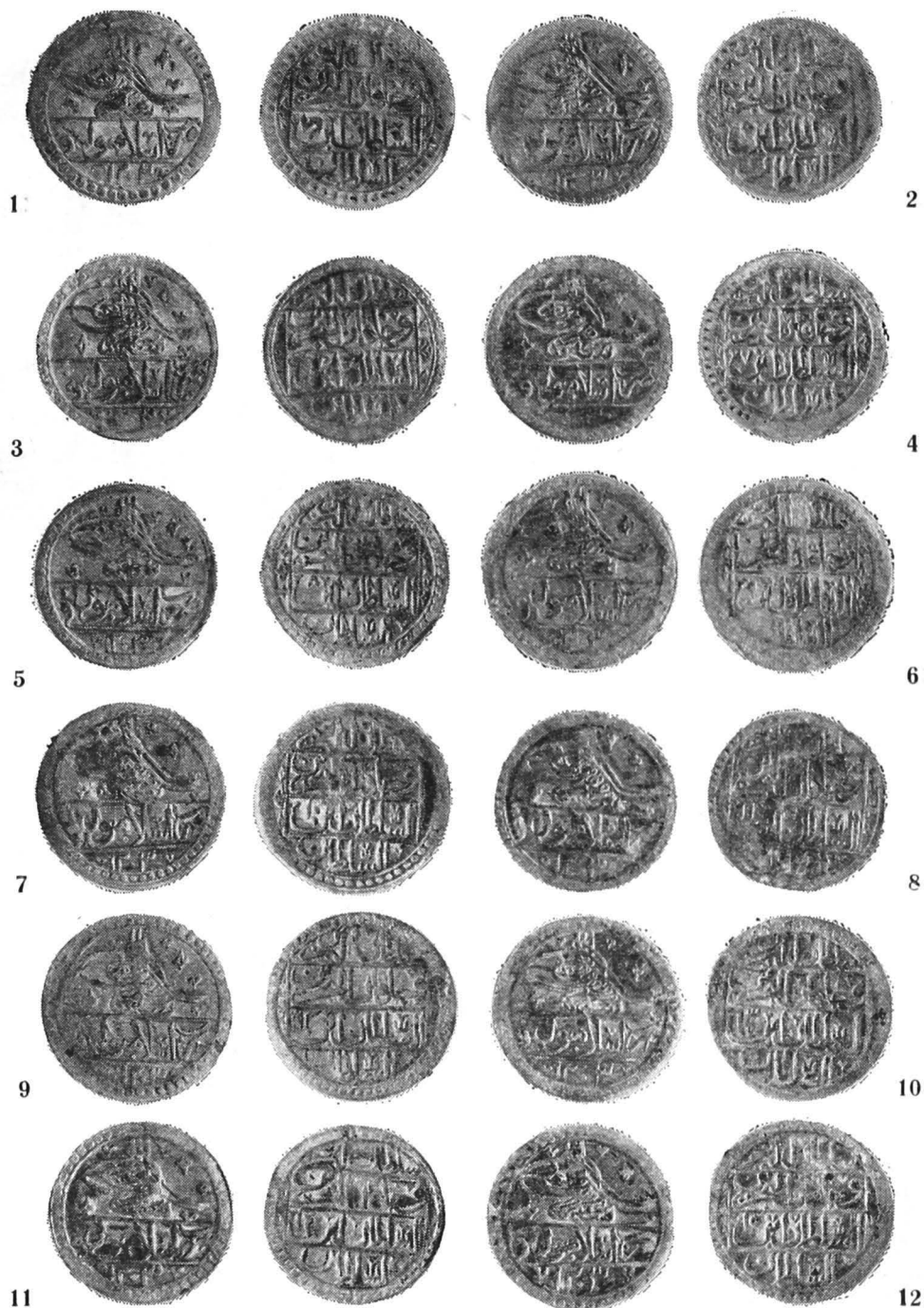

12

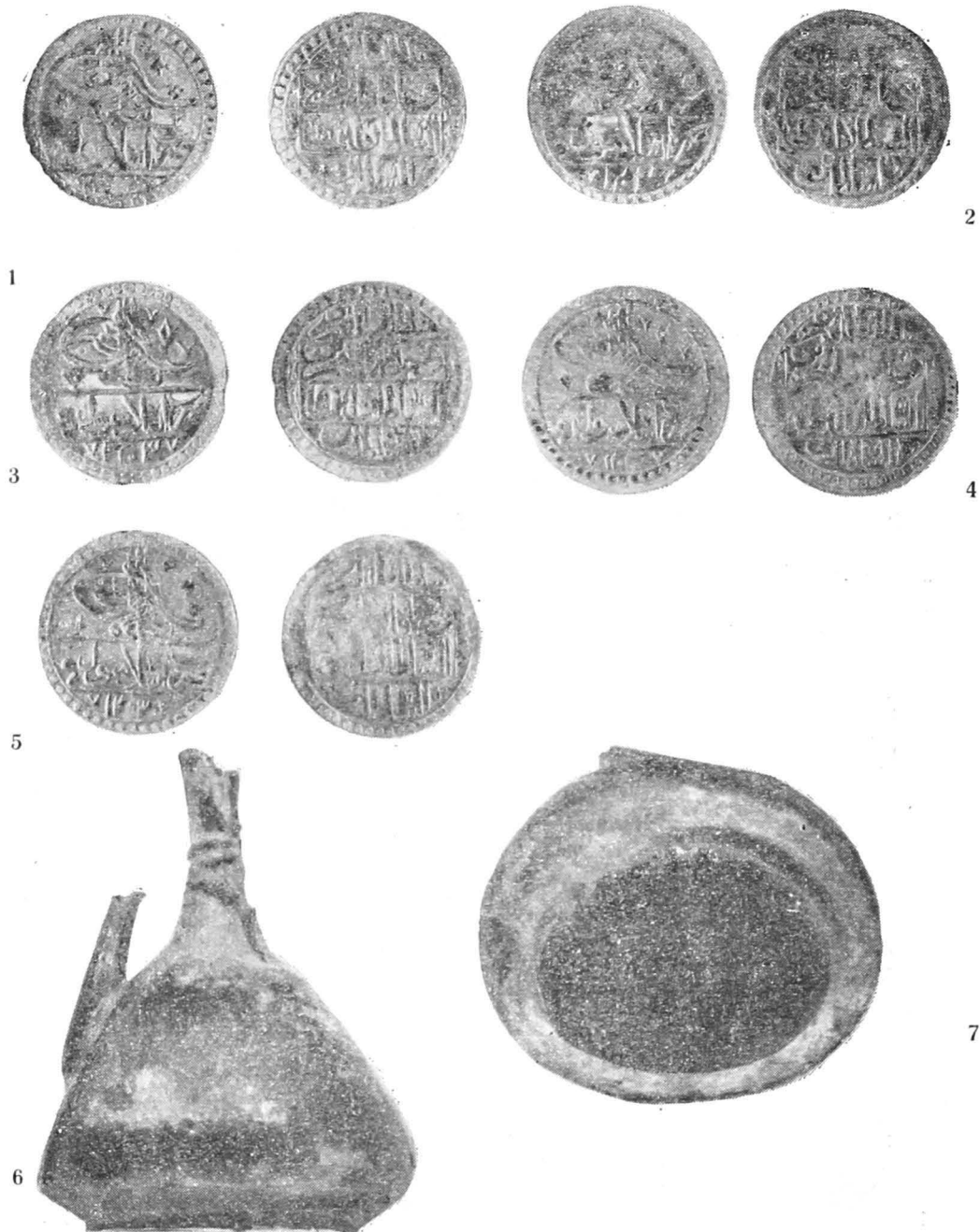
Pl. I. I. Emisiune a sultanului Mustfa III ; 1 : altmîşlic ; II. Emisiuni ale sultanului Abdul-Hamid I. 2 — nr. 1. — utuzluc sau zoloto, 3 — nr. 2 altmîşlic. 4 — nr. 3 — ichilic ; III. Emisiuni ale sultanului Selim III ; ichilic-uri : 5 — nr. 1, 6 — nr. 9, 7 — nr. 11, 8 — nr. 15, 9 — nr. 17, 10 — nr. 19, 11 — nr. 21, 12 — nr. 22.

Pl. II. Emisiuni ale sultanului Selim III ichilic-uri. 1 — nr. 24, 2 — nr. 25, 3 — nr. 26, 4 — nr. 27, 5 — nr. 29, 6 — nr. 31, 7 — nr. 32, 8 — nr. 33. Gedid-üzlüc-uri : 9 — nr. 35, 10 — nr. 53, 11 — nr. 59, 12 — nr. 72.

Pl. III. Gedid-üzluc-uri : emisiuni ale sultanului Selim III : 1 — nr. 76, 2 — nr. 77,
 3 — nr. 86, 4 — nr. 92, 5 — nr. 94, 6 — nr. 95, 7 — nr. 96, 8 — nr. 97, 9 nr. —101,
 10 — nr. 102, 11 — nr. 104, 12 — 106.

Pl. IV. Gedid-üzlüc-uri : emisiuni ale sultanului Selim III ; 1 — nr. 110, 2 — nr. 115, 3 — nr. 118, 4 — nr. 119, 5 — nr. 120, 6 și 7 vasul (ibric) în care au fost teaurizate monedele.

1

2

3

4

5

6

7

Pl. V. Altıncı-urî, emisiuni ale sultanului Abdul-Hamid I (după h : 1187—1203).
1. — emisiune din anul al 3-lea de domnie ; 2 din anul 8 ; 3 din anul 9 ; 4
din anul 10 ; 5 din anul 11 ; 6 din anul 13 și 7 din anul 14.

Av : Legenda :

السلطان
مصطفى بن احمد خان
دام ملكه خرب في
اسم الله
1171

În transcriere :

As — sultan
Mustafa ibn Osman chân Dam
melleke duriba fi

Islambol

1171

Totul încadrat într-un cerc liniar și dublat de un cerc de perle exterior. Traducerea : Sultan Mustafa-fiul hanului Osman-Să-i fie domnia lungă (domnia să-i dureze), bătut la Istambul 1171 (1757 e.n.).

Rv : Legenda :

سلطان البحرين
وخاقان البحرین
السلطان بن
اسم الله خان

În transcriere :

Sultan-el-barain
ve Khaqan-al bahrin
as sultan ibn-(3 ?)
as sultan

C.1. + c.p. ⁴⁾

Traducerea legendei : Sultan al uscatelor și suveran al mărilor, sultan fiu (anul de domnie-indescifrabil-probabil al 3-lea) de sultan.

AR : 43 mm. : 29,27 gr. Inv. 1207/121 ; uz. p.p. circ. ; b.c. Pl. 131. Ismâ' il Châlib, Taqvim-i meskûkât-i osmâniye (catalogul monedelor otomane) — Constantinopol — 1307 h, nr. 767 — altmişlic.

B. Emisiuni ale sultanului Abdul-Hamid I.

21 ian. 1774—7 aprilie 1789 e.n. [De la h : 8 Za (zi' 1'ka de = luna a 11-a), 1187—12.B. (reğeb = luna 7-a) 1203.] Trei monede.

⁴ Abrevieri : c.l. (p.) e : cerc liniar (perlat) exterior ; dr. : dreapta ; stg. : stînga ; h. : hegiră ; inv. : numărul de inventar al monedei dat de Muzeul Deltei Dunării unde se află tezaurul ; uz. (p.) p. circ. : uzată (parțial) prin circulație ; s.c. : slab conservată ; f) b.c. : (foarte) bine conservată ; p.c. : prost conservată ; doc. : document ; D.G.A.S. : Direcția Generală a Arhivelor Statului ; S.A.I. : Studii și Articole de Istorie.

السلطان
عبد الحميد بن احمد خان
دام مملكة خرب في
قوسا كذا
١١٨٧

În transcriere :
As-sultan
Abdul-el Hamid ibn Ahmet
chan
dām melleke duriba fi

Qoștañînje
1187

C.1. + c.p. Legenda puțin ștearsă în cîmpul superior și cu rarefierii de la turnare cauzate de impurități. Titlul de han scris desfăcut cu litere pe vertical.

În traducere : Sultanul-Abdul Hamid, fiul hanului Ahmet să-i fie domnia lungă, bătut la — Constantinopol — 1187.

Rv : Legenda :

سلطان البرين
و خاقان البحرين
السلطان بن
اسلطان

Sultan al-barain
ve Khaqan-al bahrin
as-sultan ibn-5
as-sultan

C.1. + c.p. + c.l.e Legenda puțin ștearsă în cîmpul superior și cu mici gropițe de la turnare cauzate de impurități. Traducerea : sultan al uscatelor și suveran al mărilor, sultan fiu-5 (anul de domnie intercalat între cuvintele de sultan (De la h : 1192 = 1779 e.n.).

AR : 38 mm. ; 14,42 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. Inv. 1207/122 ; pl. I/2. Utuzluc sau Zoloto (30 parale). Ismâ'il Ghâlib, op. cit., nr. 843.

2) Av : Legenda :

السلطان
عبد الحميد بن احمد خان
دام مملكة خرب في
قوسا كذا
١١٨٧

As-sultan
Abdul-el Hamid ibn Ahmed-
chân
dām melleke duriba fi

Qoștañînje
1187

C.l. + c.p. Marginea superioară ștearsă prin batere neîngrijită. Titlul de chân sub formă monogramată.

Traducerea ca mai sus.

Rv. : Legenda :

سلاطان البحرین
و خاقان البحرین
السلاطان بن
سلاطان

Sultan al-barain
ve Khaqan-al bahrin
as-sultan ibn-14
as-sultan

C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea superioară ștearsă prin batere neîngrijită, iar cercul exterior răsfrînt în interior.

Traducerea ca mai sus, anul 14 (de la h : 1201 = 1788 e.n.)

AR : 44 mm. ; 26,45 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. Inv. 1207/123 ; pl. I/3. Altmîșlic (60 parale). Ismâ'il Ghâlib. op. cit., nr. 840.

- 3) Av : Fără legendă. Turaua sultanului Abdul-Hamid I, încadrată în partea superioară, dr. și stg., de cîte un arabesc.
Totul încadrat într-un c.l. + c.p. + c.l.e.
În marginea superioară și în cea inferioară-cîmpul și cercurile șterse prin batere sau circulație.

Rv : Legenda :

١٦
ضرب فی
قسط طایفه
١١٨٧

16
duriba fi
Qoștânînje
1187

c.l. + c.p. + c.l.e. 3/4 din marginea ștearsă prin batere sau prin circulație. Traducerea : 16 (al șaisprezecilea an de domnie) — bătut la Constantinopol — 1187 (De la h : 1202=1788 e.n.).

AR : 44 mm. ; 29,50 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; Inv. 1207/124 ; pl. I/4. Ikilic (80 parale). Ismâ'il Ghâlib, op. cit. nr. 839.

C. Emisiuni ale sultanului Selim III.

10 april. 1789—28 mai 1807 [De la h : 13.B. ('Rağeb = luna a 7-a). 1 203.21 Rā (rebi'ul — evvel — I — luna a 3-a — 1222).]

Una sută două zeci monede.

1) Av.

Fără legendă. Turaua sultanului Selim III, încadrată în partea superioară — stg. și dr. — de câte un trandafir. Totul încadrat într-un c.l. + c.p. + c.l.e. Stearsă în cîmpul inferior.

Rv. : Legenda :

ب
ضم في
اسم مبرور
١٢٠٣

În transcriere :

1
duriba fi

Istambol

1203

C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior și cercurile șterse. În traducere : 1 (anul de domnie) — bătută la — Istambul — 1203 (1789 e.n.).

AR : 44 mm. ; 25,67 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/1 ; pl. I/5
Ikilic (80 parale) — Ismâ'il Ghâlib, op. cit., nr. 895.

2) Av : Fără legendă. Ca mai sus.

C.l. + c.p. Cîmpul superior și marginile șterse. Cîmpul din stg. rarefiat din cauza impurităților.

Rv. : Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul ca pe av.

AR : 42 mm. ; 24,33 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; Inv. : 1207/2.

3) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În stg. cîmpul șters.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În dr. cîmpul șters.

4) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse în cea mai mare parte.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul în centrul monedei și cercurile șters.

AR : 45 mm. ; 29,75 gr. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/4 ;

5) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile în cîmp superior și în dr. șterse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile pe cîmpul superior și legenda în centrul monedei-șterse.

AR : 44 mm. ; 30,12 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. ; 1207/5 ;

6) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul inferior și în dr., cercurile șterse prin batere incorectă.

Rv : Legenda :

دور
في
اسم
1203

2

duriba fi
Istambol
1203

c.l. + c.p. + c.l.e. În centrul monedei, în cîmpul inferior și în stg. — șters. Traducerea : 2 (al doilea an de domnie) bătută la Istambol. — 1203 (De la h : 1204 = 1790 e.n.).

AR : 43 mm. ; 25,73 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/6.
Ismâ'il Gâlib. op. cit. — prin asemănare cu nr. 895.

7) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul din dr. cercurile șterse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În mijloc și în cîmpul din stg. suprafața rarefiată și ștearsă.

AR : 42 mm. ; 25,2 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/7.

8) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul inferior și în stg. cercurile șterse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul inferior și în dr. cercurile șterse.

AR : 41 mm. ; 25,56 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/8.

9) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul superior și cercurile șterse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul ca pe av.

AR : 43 mm. ; 24, 61 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. ; inv. 1207/9 ; pl. I/6.

10) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cea mai mare parte, cercurile sînt șterse prin defectiune de batere.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior și cercurile aproape în întregime șterse.

AR : 41 mm. ; 25,44 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/10.

11) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și cercurile aproape în întregime șterse, datorită impurităților și defectiunii de batere.

Rv : Legenda :

دور
في
اسم
1203

3

duriba fi
Istambol
03 (1203)

Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea dr., cîmpul șters parțial și urme de ciocniri de la batere.

Traducerea : 3 (anul de domnie) — bătut la — Istambul — 30 (prin asemănare 1203) (De la h : 1205 = 1791 e.n.).

AR : 42 mm. ; 24,83 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/11 ; pl. I/7
Ismâ'îl Ghâlib, op. cit. nr. 895.

12) Av : Fără legendă. Ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. În partea dr., cîmpul șters parțial și urme
de ciocniri de la batere.

AR : 42 mm. ; 25,52 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/12.

13) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea in-
terioară, cîmpul șters.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. La
mijloc și cîmpul inferior, șters.

AR : 43 mm. ; 25,62 gr. ; p.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/13.

14) Av : Fără legendă. Ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior rarefiat din cauza impu-
rităților și șters.

Rv : Legenda :

ج ٤٥
٧٩١٥ ١٢٠٣
١٢٠٣

4
duriba fi
Istambul

120—(1203)

C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior și cercurile din dr. șterse.
Traducerea : 4 (anul de domnie) — bătut la Istambul —
1203 (De la H : 1206 = 1792 e.n.).

AR : 43 mm. ; 25,50 gr. ; b.c. uz. p.p. circ. ; inv. 1207/14 Ismâ'îl
Ghâlib, op. cit. nr. 891 și 892.

15) Av : Fără legendă. Ca mai sus.
C.l. + c.p. În dr. și cîmpul inferior rarefiat și șters.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În stg.
și cîmpul inferior șters, iar suprafața rarefiată.

AR : 42 mm. ; 24,80 gr., b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/15 ; Pl.
I/8.

16) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Suprafața
rarefiată, datorită impurităților și cercurilor șterse.

Rv : Legenda :

ج ٥
٧٩١٥ ١٢٠٣
١٢٠٣

5
duriba fi

Istambul
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În mijloc și cîmpul exterior șters. Supra-
fața rarefiată și cu perforări din cauza impurităților. Tra-

ducerea : 5 (anul de domnie) — bătut la — Istambul — 1203
(De la h : 1207 = 1793 e.n.).

AR : 41 mm. ; 25,65 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/16 ;
Ismâ'il Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 895 și 891.

17) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În dr. cîmpul inferior șters. Suprafața rarefiată din cauza impurităților.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În exteriorul legendei, cîmpul și cercurile șterse. Jos și stg. marginea cu fisuri.

AR : 41 mm. ; 25,57 gr. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/17 ; Pl. I/9.

18) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. stg. și dr. cîmpul șters, rarefiat și așchiat.

Rv : Legenda :

٦
ب
ضمر في
اسم
سجود
١٢٠٣

6
duriba fi

Istambul
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei și în exteriorul ei, cîmpul și cercurile șterse. Traducerea : 6 (Anul de domnie), bătut la Istambul — 1203 (De la h : 1208 = 1794) e.n.).

AR : 41 mm. ; 24,82 gr. ; uz. p. circ. ; inv. ; inv. 1207/18. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 895.

19) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior șters și rarefiat.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei și cîmpul superior șters.

AR : 43 mm. ; 24,82 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/19 ; Pl. I/10.

20) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În dr. — cîmpul șters și întreaga suprafață rarefiată.

Rv : Legenda :

٧
ب
ضمر في
اسم
سجود
١٢٠٣

7
du — ba fi (duriba fi)

Islam... (Istambul)
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei, cîmpul exterior și cercurile din stg. șterse. Traducerea : 7 (Anul de domnie)

— bătură la Istambul). — 1203. De la h — 1209 — 1795 e.n.).

AR : 41 mm. ; 25,10 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/20. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 895.

21) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse și marginile știrbite.

Rv : Legendă și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e — Cercurile șterse. Deasupra literelor : „m “ de la Islambol sînt trei puncte în loc de două, astfel în loc de Islambol apare Islanbol.

AR : 41 mm. ; 24,75 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; Inv. 1207/21, pl. I/11.

22) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea inferioară puțin răsfrîntă și știrbită, iar în dr, cercurile șterse.

Rv : Legenda :

9
ب
3 م
اسم
1203

9
duriba fi

Islambol
1203

C.l. + c.p. + c.l.e În dr. și stg. cercurile — puțin șterse. Traducerea : 9 (anul de domnie) — bățut la Istambul — (De la h : = 1211 = 1796 e.n.).

AR : 41 mm. ; 25,39 gr. ; f.b.c. ; uz p.p. circ. ; Inv. 1207/22 ; pl. I/12. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., nr. 893.

23) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse. Marginea superioară — puțin răsfrîntă.

AR : 42 mm. ; 25,72 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/23.

24) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rare-fait și cercurile aproape în întregime șterse. În partea superioară — marginea știrbită.

Rv : Legenda :

10
ب
3 م
اسم
1203

10
duriba fi
Isla-bol
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei, cîmpul inferior și 2/3 din cercuri-șterse. În partea superioară marginea știrbită.

Întreaga suprafață rarefiată din cauza impurităților. Traducerea : 10 (Anul de domnie) — bătută la — Istambul 1203 (De la h : 1212 = 1797 e.n.).

AR : 43 mm. ; 25,11 gr. ; b.c. ; Uz. p. circ. ; inv. 1207/24 ; pl. II/1
Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.

25) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior șters.

Rv : Legenda :

۱۱
ب
ضرب فی
اسلامبول
۱۲۰۳

11
duriba fi
Islambol
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile din partea superioară șterse. Traducerea : 11 (Anul de domnie) — bătut la Istambul 1203 (De la h : = 1213 = 1798 e.n.).

AR : 41 mm. ; 23,85 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/25 ; pl. II/2
Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.

26) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile se păstrează clar numai în cîmpul inferior.

Rv : Legenda :

۱۲
ب
ضرب فی
اسلامبول
۱۲۰۳

12
durbia fi
Islambol
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers. Traducerea : 12 (anul de domnie) — bătut la Istambul — 1203 (De la h : 1214 = 1789 e.n.).

AR : 41 mm. ; 24,40 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/26 ; pl. II/3.
Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu 895.

27) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior și din dr. șters, cu rarefierii, și mici perforări datorită impurităților.

Rv : Legenda :

۱۳
ب
ضرب فی
اسلامبول
۱۲۰۳

13
duriba fi
İstambol
1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În stg., cîmpul și cercurile ca pe avers. Traducerea : 13 (Anul de domnie) — bătut la Istambul — 1203. (De la h : 1215 = 1800 e.n.).

- AR : 41 mm. ; 25,25 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/27 pl. II/4. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
- 28) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul și cercurile șterse, cu rarefierii și goluri din cauza impurităților.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers.
- AR : 41 mm. ; 25,10 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/28.
- 29) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea superioară, cercurile și cîmpul șters și cu rarefierii, datorită impurităților.
- Rv : Legenda :

۱۴
 ضمر فی
 اسلم و بول
 ۱۲۰۳

14
duriba fi
 Islambol
 1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul superior, cercurilor șterse. Suprafața presărată cu rarefierii datorită impurităților. Traducerea : 14 (Anul de domnie) — bătut la Istambul — 1203 — (de la h : 1216 = 1801 e.n.).

- AR : 41 mm. ; 24,07 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/29 ; pl. II/5 ; Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
- 30) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile din cîmpul superior și din dr. — șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din partea superioară și din ștg. — șterse. În dr. marginea știrbită.
- AR : 43 mm. ; 25,27 gr. b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/30.
- 31) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior șters, iar pe raza cercurilor. În aceeași parte, o perlă mai mare încadrată într-un pătrat.
- Rv : Legendă și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea inferioară cîmpul și cercurile șterse.
- AR : 42 mm. ; 24,15 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/31 pl. II/6.
- 32) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul și 2/3 din cercuri șterse.
- Rv : Legenda :

۱۵
 ضمر فی
 اسلم و بول
 ۱۲۰۳

15
duriba fi
 Islambol
 1203

C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei și cercurile șterse. Traducerea : 15 (Anul de domnie) — bătut la — Istambul — II/. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.

AR : 41 mm. ; 23,87 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/32 ; pl. II/7 ;
Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.

33) Av : Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmp neuni-
form și 2/3 din cercuri șterse. În partea superioară puțin
din margine răsfrîntă în interior.

Rv : Legenda :

۱۸ ضرب فی اسلامبول ۱۲۰۳	18 <i>duriba fi</i> Islambol 1203
----------------------------------	--

C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei, în dr. și în partea
superioară, șters. Traducerea : 18 (Anul de domnie) — bătut
la Istambul — 1203 (De la h : = 1805 e.n.).

AR : 42 mm. ; 24,58 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/33 ; pl.

34) Av : II/8 ; Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
Fără legendă. Ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În partea su-
perioară, cercurile șterse. Marginea din dr. — știrbită.

Rv : Legenda :

۱ ضرب فی اسلامبول ۱۲۰۳	1 (?) <i>duriba fi</i> Islambol 1203
---------------------------------	---

C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers. Traducerea : 1 (a
doua cifră ștearsă) bătut la Istambul — 1203.

AR : 42 mm. ; 25,62 gr. ; b.c. uz. p. circ. ; inv. 1207/34. Ismâ'il

35) Av : Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.

În cîmpul superior — turaua sultanului Selim III. Sub tura
în stg. un trandafir, iar în dr. un arabesc. Deasupra, în stg.
un arabesc, iar în dr. un trandafir între două arabescuri,
toate dispuse în linie oblică. Pe cîmpul inferior, despărțit
printr-o linie orizontală de cel superior, scris pe două rîn-
duri.

ضرب اسلامبول
فی
۱۲۰۳

În transcr. :

Duriba Islambol fi
1203

Încadrate între două arabescuri, cifrele anului sînt despăr-
țite de text printr-o linie formată din prelungirea lui fi.

Totul încadrat într-un c.l. + c.p. Traducerea legendei :
bătut la Istambul a 1203.

Rv : Legenda :

سلطان البحرين	Sultan-al barain
و خاقان البحرین	ve-khaqan-al bahrin
السلطان ابن	as-sultan ibn-1
السلطان	as sultan

Rîndul doi și trei sînt încadrate într-un dreptunghi secționat printr-o dreaptă orizontală. Pe laterale sînt cîte trei arabescuri. Cele din centru mai mari, extremele mai mici, în raport cu distanța creată de latura dreptunghiului și cercul liniar, dublat de un cerc perlat care încadrează legenda. Între cuvintele din text s-au înscris cîte un arabesc. Traducerea : Sultan al uscatelor și suveran al mărilor, sultan fiu — 1 (anul de domnie) — de sultan. (1789 e.n.).

AR : 43 mm. ; 32,02 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/35 ; pl. II/9 (gedid-üzluc = 100 parale). Catalogue des monnaies arabes et turques-du cabinet royal des médailles du Musée National de Coepnhague, par J. Ostrup ; Copenhagen — 1938 — pag. 309, nr. : 2695.

36) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior șters.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul rîndului doi, șters.

AR : 43 mm. ; 31,25 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/36.

37) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat datorită impurităților și marginile tocite.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul și marginile ca pe avers.

AR : 44 mm. ; 32,07 gr. b.c., p.p. circ. ; inv. 1207/37.

38) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și marginile parțial șterse.

Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și parțial șters.

AR : 44 mm. ; 31,90 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/38.

39) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din dr., șters și rarefiat. Marginile știrbite și fisurate prin defecțiunile de batere.

- Rv :* Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din extrema dr. cu legenda și cercurile din stg., șterse prin defectiune de la batere.
- AR :* 44 × 46 mm. ; 32,17 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/39.
- 40) *Av :* Turana, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din stg. cu o treime din legendă șters.
- Rv :* Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul rîndului doi și jumătatea dreaptă din rîndul trei, legenda ștearsă. Marginea dr. stearsă și cu o mică fisură.
- AR :* 45 mm. ; 32,07 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/40.
- 41) *Av :* Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. La baza turalei, cîmpul din stg. șters. În partea superioară, marginea știrbită și fisurată prin defectiune de batere.
- Rv :* Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În centrul rîndului doi, legenda puțin ștearsă.
- AR :* 45 mm. ; 31,25 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/41.
- 42) *Av :* Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginile șterse, neregulate și cu fisuri.
- Rv :* Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mar-C.l. + c.p. + c.l.e. Marginile ca pe avers. În dr. sus-cîmpul cu o parte din legendă șters.
- AR :* 45 mm. ; 31, 95 gr. ; b.c. ; uz. circ. ; inv. 1207/42.
- 43) *Av :* Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. ginea stg. ștearsă și rarefiată.
- Rv :* Legenda :

سلاطان البحرين
و خاقان البحرین
اسلاطان بن
سلاطان

*Sultan el — barain
ve khaqan-an bahrin
as-sultan ibn —2—
as sultan*

C.l. + c.p. + c.l.e. Forma epigrafică și încadrarea legendei ca mai sus. Traducerea : ca mai sus. Anul de domnie — 2. (Dela h : 1204 = 1790 e.n.).

- AR :* 43 mm. ; 31,12 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/43. J. Ostrup : Catalogue des monnaies... ; prin asemănare cu nr. 2695 și Ismâ'îl Ghâlib, op. cit. ; prin asemănare cu nr. 895.
- 44) *Av :* Turaua, legenda și traducerea ca mai sus C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior rarefiat și neregulat.
- Rv :* Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat. Mijlocul legendei și marginea perlată din dr., puțin șterse,

- AR : 42 × 43 mm. ; 31,98 gr. ; b.c. ; uz. p.p. ; inv. 1207/44.
- 45) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Două treimi din marginea perlată, ștearsă și rarefiată.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Marginea perlată ca pe aver.
- AR : 43 mm. ; 31,28 g. ; b.c., p.p. circ. ; inv. 1207/45.
- 46) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea perlată din cîmpul superior, ștearsă și rarefiată.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior rerefiaț și șters. În dr. marginea perlată știrbită.
- AR : 44 mm. ; 31,72 gr. ; b.c. uz. p.p. circ. inv. 1207/46.
- 47) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În exterior, cîmpul și marginea perlată — șterse. În mijloc, liniile turalei sînt plate.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și legenda din cîmpul superior sînt șterse.
- AR : 44 mm. ; 31,92 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. Inv. 1207/47.
- 48) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse, liniile turalei plate și cîmpul rarefiat din cauza impurităților.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, cu mijlocul primelor două rînduri din legendă și cercurile șterse.
- AR : 44 mm. ; 31,40 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. inv. 1207/48.
- 49) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Extremitățile cîmpului șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul ca pe avers.
- AR : 44 mm. ; 32,32 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. inv. 1207/49.
- 50) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului din dr. șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Extremitatea cîmpului inferior și din stg. șters.
- AR : 43 × 44 mm. ; 31,40 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. inv. 1207/50.
- 51) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul superior, cercurile șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior și cercurile puțin șterse.
- AR : 45 mm. ; 31,70 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/51.

- 52) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului inferior și cercurile șterse.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile, legenda în mijloc și în extremitatea cîmpului inferior, șterse. În partea inferioară marginea cu fisuri.
AR : 45 mm. ; 32 gr. b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/52.
- 53) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În stg. și dr. cercurile puțin șterse.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile și mijlocul legendei din cîmpul superior, șterse.
AR : 45 mm. ; 32,47 gr. ; f.b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/53 ; pl. II/10.
- 54) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În cîmpul inferior și pe suprafața cercurilor din partea superioară sint mai multe goluri de la batere.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea stg. a cîmpului inferior și în extremitatea dr. a cîmpului superior legenda și cercurile șterse.
AR : 45 mm. ; 32,07 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/54.
- 55) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior și cel din dr. șters și rarefiat.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior șters și rarefiat. Marginile fisurate și cu știrbituri.
AR : 45 mm. ; 31,98 gr. ; s.c., uz. inv. 1207/55.
- 56) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea cîmpului inferior șters prin lovire.
Rv : Legenda :

سلاطان البحرين
 و خاقان البحرین
 الاسلاطان بن مر
 سلاطان

Sultan al-barain
ve khaqan-al bahrin
as-sultan ibn-3-
as-sultan.

C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile și puțin din legendă în extremitatea cîmpului inferior, șters. Traducerea ca mai sus. Anul de domnie 3 (De la h : 1205 = 1791 e.n.). Forma epigrafică și încadrarea legendei ca mai sus.

AR : 43 mm. ; 32,42 gr. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/56. Ismâ'il Ghâlib. op. cit., nr. 895.

- 57) *Av* : Taraua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Liniile din centrul turalei și cîmpul din stg. șterse.

- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din dr. șters.
- AR* : 43 mm. ; 31,65 gr. s.c. ; uz. p. circ. inv. 1207/57.
- 58) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul întreg rarefiat și cercurile din partea superioară șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. — ambele șterse.
- AR* : 42,5 mm. ; 32,45 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/58.
- 59) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Margi-
nile puțin tocite.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p.
- AR* : 43 mm. ; 32,20 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/59 ;
pl. II/11.
- 60) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. În par-
tea superioară cercurile șterse și marginea răsfrîntă în in-
terior.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Dr.
—sus, cercurile șterse.
- AR* : 43 mm. ; 32,05 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/60.
- 61) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Cîmpul rarefiat și ruginit. În partea superioară și stg., cercu-
rile șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Două
treimi din cercuri șterse. Cîmpul rarefiat și ruginit.
- AR* : 43 mm. ; 31,97 gr. ; p.c. uz. p. circ. ; inv. 1207/61.
- 62) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Cercul liniar exterior răsfrînt în interior, iar c.p. din partea
dreaptă a cîmpului superior șters.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. C.l.
cîmpul superior, fisurat.
- AR* : 44 mm. ; 31,94 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/62 ;
pl. IV/6.
- 63) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Partea stg. din cîmpul superior, ștearsă.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Partea dr. din
cîmpul superior, șters.
- AR* : 44 mm. ; 31,72 gr. ; b.c. uz. p.p. circ. ; inv. 1207/63.
- 64) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Cercurile din partea stg. a cîmpului superior și din partea
dr. a cîmpului inferior, șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Etre-
mitatea dr. a cîmpului superior și cea stg. a cîmpului in-
rior șterse. Cîmpul legendei rarefiat.

- AR : 45 mm. ; 32,22 gr. ; b.c. ; uz. p. circ ; inv. 1207/64.
- 65) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și extremitatea superioară ștersă.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul ca pe avers și mijlocul legendei din cîmpul superior șterse.
- AR : 45 mm : 31,15 gr. : s.c. : uz. p. circ. : inv. 1207/65.
- 66) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și extremitatea dr. ștersă.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus c.l. + c.p. + c.l.e. Legenda cuprinsă în cîmpul din stg. și cercurile în întregime șterse. Suprafața rarefiată.
- AR : 45 mm. ; 31,15 gr. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/66.
- 67) Av : Taraua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat. Extremitatea dr. din cîmpul superior și cea stg. din cîmpul inferior, șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat. Extremitatea stg. din cîmpul superior și cea dr. din cîmpul inferior, șterse.
- AR : 45 mm. ; 31, 98 gr. ; s.c. ; uz. circ. ; inv. 1207/67.
- 68) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului din stg. rarefiat și șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de sus și dr. a cîmpului superior, rarefiat și șters.
- AR : 45 mm. ; 32, 47 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/68.
- 69) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului inferior rarefiată, ciocnită și ștersă. C.l.e. răsfrînt în interior.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea cîmpului inferior șters. Marginea superioară știrbită.
- AR : 45 cm. ; 31, 45 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/69.
- 70) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat. Extremitate de sus și din dr. ștersă.
- Rv : C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers. În partea stg. și sus, legenda și cercurile șterse.
- AR : 45 mm. ; 31, 45 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/70.
- 71) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus C.l. + c.p. + c.l.e. În stg. cîmpului superior, marginea ștersă și fisurată spre interior. Extremitatea dr. a cîmpului inferior ștersă, iar c.l.e. răsfrînt în interior.

- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus.
C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea dr. a cîmpului superior și cea stg. a cîmpului inferior ca pe avers.
- AR : 44 × 45 mm. ; 31,55 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/71.
- 72) Av : Turaua, legenda și traducerea mai mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat, iar extremitatea de jos și din stg. lui, ștearsă.
- R.v. Legenda :

سلطان البحرين

Sultan-el barain

و خاقان البحرین

ve-khaqan-el bahrin

السلطان ابن

as-sultan ibn-4-

سلطان

as-sultan

- C.l. + c.p. + c.l.e. Caracteristicile epigrafice și încadrarea legendei ca mai sus. Traducerea ca mai sus. Al 4-lea an de domnie. (De la h : 1206 = 1792 e.n.). Extremitatea dr. a cîmpului inferior rarefiat și șters.
43 mm. ; 31,60 gr. ; s.c. p. circ. ; inv. 1207/72 ; pl. II/12 (gedid-üzluc = 100 parale).
- AR : Ismâ'il Ghâlib. op. cit. nr. 891.
- 73) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, iar spre extremități, parțial șters și știrbit.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În mijlocul legendei și extremitățile din stg. și din dr. șterse.
- AR : 42 × 43 mm. ; 31,59 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/73.
- 74) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitățile stg. și dr. cîmpul este rarefiat și șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul cu impurități și rarefiat. Extremitatea dr. ștearsă.
- AR : 44 mm. ; 32,05 gr. ; s.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/74.
- 75) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de sus a cîmpului superior și cea de jos a cîmpului inferior ștearsă.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Centrul legendei și cercurile din cîmpul superior, șterse. Cercurile în partea de jos a cîmpului inferior șterse și marginea puțin știrbită.
- AR : 45 mm. ; 31,75 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/75.
- 76) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea din stg. și cea de sus a cîmpului superior, șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de sus și din dr., ștearsă, ciocnită și rarefiată. Marginea dr. puțin știrbită. Ca o particularitate grafică ; cifra 4 (al patrulea an de domnie) este scrisă în a doua variantă de scriere.

- AR : 45 mm. ; 32,95 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/76 ; pl. III/1. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. ; prin asemănare cu nr. 891 și 192.
- 77) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Rv : Cîmpul rarefiat. Extremitatea din stg. șearsă și ciocnită. Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie -5- (De la h : 1207 = 1793 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea dr. ștearsă. Cîmpul matizat.
- AR : $42 \times \frac{1}{3}$ mm. ; 31,85 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/77 ; pl. III/2 Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 891.
- 78) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de sus a cîmpului superior, ștearsă. C.l.e. răsfrînt în interior.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Extremitatea de sus a cîmpului superior, rarefiată și ștearsă. Marginea de jos, fisurată.
- AR : 43 mm. ; 31,30 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/78.
- 79) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din stg., rarefiat. Cercurile șterse în cea mai mare parte. În partea superioară, c.l.e. răsfrînt spre interior.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din dr. și cercurile ca pe avers. Marginile tocite.
- AR : 43 mm. ; 30,60 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/79.
- 80) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior rarefiat și matizat, iar în extremitatea de sus și în dr. șters.
RV : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior ca pe avers, iar cercurile șterse aproape în întregime. C.l.e. răsfrînt în interior. În stg. marginea știrbită.
- AR : 44 m. ; 31,30 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/80.
- 81) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile din partea de jos și din stg. a cîmpului inferior șterse.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul ca pe avers.
- AR : 44 mm. : 31,51 gr. ; f.b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/81.
- 82) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea de jos știrbită, iar suprafața cercurilor matizată din cauza impurităților de la batere.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Marginile tocite.
- AR : 43 mm. ; 31,20 ; b.c., uz. p.p. circ. inv. 1207/82.
- 83) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. c.l. + c.p. + c.l.e. Suprafața cercurilor rarefiată și ștearsă. C.l.e. răsfrînt în interior.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginile tocite, știrbite din cauza impurităților și fisurate.

- AR : 44 mm. ; 32,12 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/83.
- 84) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul primului rînd din legendă și cercurile din partea de sus a cîmpului superior, șterse. Marginea dr. fisurată.
- AR : 44 mm. ; 31,62 gr. ; c. ; uz. p. circ. inv. 1207/84.
- 85) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Cercurile șterse, iar marginile cu știrbire de la batere.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul superior matizat, iar cercurile ca pe avers.
- AR : 45 mm. ; 31,70 gr. ; b.c.; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/85.
- 86) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Extremitatea de jos a cîmpului inferior și cercurile șterse.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie 6. (De lah : 1208 = 1794 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. În partea de sus și în cea de jos cercurile șterse. Marginile știrbite și fisurate.
- AR : 42 × 43 mm. : 31,40 gr. ; b.c. uz. p.p. circ. ; inv. 1207/86
pl. III/3 Ismâ'îl Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 891.
- 87) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Cîmpul rarefat și matizat. La cîmpul superior, cercurile șterse.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei și cercurile din cîmpul superior, șterse. Suprafața rarefiată și ștearsă.
- AR : 43 mm. ; 31,60 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/87.
- 88) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Extremitatea de sus a cîmpului superior și cercurile din partea de jos, șterse.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers.
- AR : 44 mm. ; 32,70 gr. ; m.c. ; uz. p.p. circ. Inv. 1207/88.
- 89) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
Cîmpul rarefiat și matizat. În cea mai mare parte, cercurile șterse.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul și cercurile ca pe avers.
- AR : 45 mm. ; 31,35 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/89.
- 90) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e.
În partea superioară și în stg., cercurile șterse. Cîmpul rarefiat și perforat datorită impurităților. Marginea stg. știrbită, datorită aceluiași defectiuni de batere.
Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul și marginile ca pe avers. Mijlocul legendei din cîmpul superior, șters.

- AR : 45 mm. ; 31,40 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/90.
- 91) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, matizat și cu fisuri, iar în extremitatea stg. și în cea de sus șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 7-lea (De la h : 1209 = 1795 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea de jos, cîmpul inferior șters. Marginile șterse și știrbite.
- AR : 44 mm. ; 30.78 gr. ; s.c. + uz. p. circ. ; inv. 1207/91. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 891.
- 92) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat și matizat. Marginile șterse.
- Rv : Legenda și traducerea mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile șterse.
- AR : 43 mm. : 32.70 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/92 ; Pl. III/4.
- 93) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea din stg. și extremitățile de sus și de jos ale cîmpului, șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul din dr. al legendei șters și cu literele plate.
- AR : 44 mm. ; 32.65 gr. ; b.c. + uz. pe circ ; inv. 1207/93.
- 94) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat și matizat. Extremitatea de sus a cîmpului superior și cercurile din dr. șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 8-lea (De la h : 1210 = 1796 e.n.) C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul matizat și rarefiat. În dr. jos, marginea știrbită, iar în cîmpul superior, mijlocul legendei și cercurile din partea de sus, șterse.
- AR : 43 mm. ; 31.75 gr. ; b.c. : uz. p. circ. inv. 1207/94, pl. III/5, Ismâ'il Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 891.
- 95) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și matizat. Cercurile aproape în întregime șterse. Marginea din stg.-sus, știrbită.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 9-lea (De la h : 1211 = 1796 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers. Marginea din stg. jos știrbită și fisurată.
- AR : 45 mm. ; 30,30 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/95 ; pl. III/6. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. nr. 893.
- 96) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și matizat. În stg. cercurile șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 10-lea (De la h : 1212 = 1797 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers. Marginea din stg.-jos, știrbită. În patrea de sus, în stg. și în dr., cercurile șterse.

- AR : 45 mm. ; 31,35 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/96 ; pl. III/7. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. ; prin asemănare cu nr. 893 și 891.
- 97) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea de sus și cea de jos ștersă și ciocnită.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al II-le. (De la h : 1213 = 1798 e.n.). C.l. + c.p. Cîmpul ca pe avers.
- AR : 42 mm. ; 31,65 gr. ; s.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/97 ; pl. III/8. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 891 și 893.
- 98) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, ciocnit și perforat datorită impurităților de la batere. Cercurile șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și cîmpul ca pe avers.
- AR : 43 mm. ; 31,28 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/98.
- 99) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cercurile din stg.-jos, șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul ca pe avers. Marginea din dr.-jos, știrbită.
- AR : 44 mm. ; 31,45 gr. ; f.b. c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/99.
- 100) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, fisurat și perforat.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cîmpul ca pe avers.
- AR : 44 mm. ; 30,26 gr. ; s.c. ; uz. p.p. circ. inv. 1207/100.
- 70) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, matizat și spre extremități șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 12-lea. (De la h : 1214 = 1799 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers.
- AR : 44—45 mm. ; 31,25 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1203/101 ; pl. III/9. Ismâ'il Ghâlib, op. cit. prin asemănare cu nr. 891, 893 și 894.
- 102) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea din dr. și din stg., cîmpul rarefiat și șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 13-lea. (De la h : 1215 = 1800 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul ca pe avers.
- AR : 44 mm. ; 30,94 gr. ; b.c. p.p. circ. ; inv. 1207/102 ; pl. III/10. Ismâ'il Ghâlib, opa cit., nr. 894.
- 103) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În stg., cîmpul inferior rarefiat și șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și cîmpul ca pe avers.

- AR : 43 mm. ; 29,78 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/103.
- 104) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În dr. sus și stg. jos, cercurile șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 14-lea. (De la h : 1216 = 1801 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei din cîmpul superior, în stg. sus și în dr.-jos, șters. 43 mm. ; 31,06 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/104 ; pl.
- AR : III/11. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 105) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat. În cea mai mare parte cercurile șterse, iar în dr. c.l.e. răsfrînt spre interior.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, ciocnit și cu urme de rugină. Marginile șterse și fisurate.
- AR : 44 mm. : 30.00 gr. : s.c. : uz. p. circ. ; inv. 1207/105.
- 106) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Spre extremități, cîmpul rarefiat, ciocnit și șters. Marginile știrbite.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 15-lea. (De la h : 1217 = 1802 n.). C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat, matizat și spre extremități ciocnit și șters. Marginile din dr. și sus știrbite.
- AR : 44 mm. ; 31.20 gr. : b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1027/106 ; pl. III/12. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 107) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Spre extremități, cîmpul rarefiat, matizat, ciocnit, cu goluri cauzate de impurități de la batere, și șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei din cîmpul superior șters. Extremitățile cîmpului ca pe avers.
- AR : 44 mm. ; 30,90 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/107.
- 108) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Reliefurile turalei, literelor din legendă și a cifrelor, rarefiate și matizate. C.l.e. răsfrînt spre interior. Marginea din dr.-jos, știrbită.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei din cîmpul superior și extremitatea de jos a cîmpului inferior, șterse. Marginea de jos știrbită.
- AR : 43 mm. ; 31,31 gr. ; b.c. ; uz. p.p. circ. ; inv. 1207/108.
- 109) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitățile de sus și de jos ale cîmpului, rarefiate, matizate și șterse. Reliefurile turalei, ale literelor din legendă și ale cifrelor-matizate C.l.e. în dr.-sus și stg.-jos, răsfrînt spre interior.

- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul matizat și rarefiat. Legenda din partea dr. a cîmpului superior, ștearsă. Marginile știrbite și fisurate.
- AR* : 44 mm. ; 31,12 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/109.
- 110) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul matizat și extremitățile puțin șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 16-lea. (De la h : 1218 = 1803 e.n.). C.l. + c.p. + c.l.e. În partea dr., cîmpul rarefiat și matizat. Sus. jos și în dr. cercurile șterse. Pe alocuri marginea știrbită sau rășfrîntă în interior.
- AR* : 43 mm. ; 32,10 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/110 pl. IV/I. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 111) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat, matizat și în partea superioară ruginit. În dr.-sus, cercurile șterse.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat și matizat. În partea de sus și în dr. cîmpul superior, legenda și cercurile șterse.
- AR* : 43 mm. ; 31,70 gr. ; s.c., uz. p. circ. ; inv. 1207/111.
- 112) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, matizat și parțial șters.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și cîmpul ca pe av. Marginea știrbită și fisurată.
- AR* : 43 mm. ; 31,00 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/112.
- 113) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, matizat și parțial șters și ruginit. Marginea rășfrîntă spre interior și știrbită.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Cercurile și cîmpul ca avers. Marginile tocite, știrbite și fisurate.
- AR* : 44 mm. ; 32,45 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/113.
- 114) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul inferior rarefiat, matizat și aproape în întregime șters. Marginea știrbită și fisurată.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, matizat și cu mici perforări. Extremitățile cîmpului inferior cu ultimul rînd din legendă șterse.
- AR* : 45 mm. ; 31,35 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/114.
- 115) *Av* : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitățile cîmpului superior șterse, rarefiate și matizate.
- Rv* : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 18-lea. (De la h : 1220 = 1805 e.n.). C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat și matizat. Extremitatea cîmpului superior cu primul rînd din legendă, șterse. Marginile tocite și fisurate.

- AR : 42 mm. ; 30,60 gr. ; s.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/115, pl. IV/2. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 116) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Extremitatea de sus și din dr. ștearsă și turtită. Marginea cu cercurile rarefiată, ștearsă știrbită și fisurată.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Marginea pe alocuri rășfrintă spre interior. În mijloc ca și în extremitatea stg., legenda și cîmpul superior, șterse. Marginea cu cercurile ca pe avers.
- AR : 45 mm. ; 32,20 gr. ; bătută neîngrijit ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/116.
- 117) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Cîmpul rarefiat, marginile șterse, știrbite și pe alocuri rășfrînte spre interior.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat și matizat, iar mijlocul legendei din cîmpul superior, șters. În cea mai mare parte cercurile șterse. Marginea tocită și fisurată.
- AR : 45 mm. ; 30,75 gr. ; bătută neîngrijit. ; b.c. uz. p. circ. ; inv. 1207/117.
- 118) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Spre extremitățile : stg. și dr., marginile sînt rarefiate, matizate și șterse. Marginea dr. puțin știrbită.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie al 19-lea. (De la h : 1221 = 1806 e.n.). C.l. + c.p. Cîmpul rarefiat. Marginile ca pe avers.
- AR : 43 mm. ; 30,50 gr. ; b.c. uz. p. circ. ; inv. 1207/118 ; pl. IV/3. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 894.
- 119) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. În extremitatea din dr. și în cea din stg., cercurile șterse.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie șters. Probabil al 2-lea sau al 3-lea ? C.l. + c.p. + c.l.e. Mijlocul legendei și cercurile din extremitățile dr. și stg. șterse. Cîmpul matizat.
- AR : 45 mm. ; 31,70 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/119 ; pl. IV/. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895.
- 120) Av : Turaua, legenda și traducerea ca mai sus. C.l. + c.p. + c.l.e. Extremitatea din dr. șters.
- Rv : Legenda și traducerea ca mai sus. Anul de domnie șters. C.l. + c.p. Mijlocul legendei și extremitatea din stg. șterse. Marginea din dr. știrbită, iar în partea de sus puțin fisurată și tocită. Cîmpul matizat.
- AR : 44 mm. ; 31,20 gr. ; b.c. ; uz. p. circ. ; inv. 1207/120, pl. IV/5. Ismâ'il Ghâlib, op. cit., prin asemănare cu nr. 895 și 894.

Faptul că sîntem în posesia a două serii de valori în emisiuni anuale complete, ne permite să studiem o serie de probleme referitoare la sistemul monetar turc, acționat de reformele nizam-i-djemid⁵ înfăptuite de Selim III.

Reformele nizam-i-djemid, menite să salveze Imperiul de criza financiară și de corupția internă, n-au dat rezultate scontate.

Eșecurile militare în războaiele purtate cu Rusia la sfîrșitul sec. al XVIII-lea, încurcăturile politice cu Suedia⁶ și Polonia⁷, corupția și slaba dezvoltare economică toate au determinat ca pe lîngă celelalte manifestări ale crizei și o devalorizare a monedei⁸. Lipsa de aur și argint din tezaurul Imperiului, cunoscută de altfel prin intermediul izvoarelor istoriografice⁹, ne permite să facem o primă observație asupra emisiunilor descrise mai sus.

Ikilicul (80 parale) ce ne-a parvenit de la Abdu-Hamid I, din emisiunea 1203 (1789)¹⁰ este mai mare în greutate cu cca. 4 gr. decît întreaga serie de asemenea monede emise de sultanul Selim III¹¹ făcînd excepția numai două monede cu aceeași valoare și care datează din primul an de domnie¹².

O scădere în ayar (titlul) și numai incidental în greutate, se constată și la moneda nouă de 100 parale, gedid-üzlük. În urma analizei de laborator, toate monedele ce alcătuiesc acest tezaur, conțin 800% AR. în loc de 865%¹³ cit trebuie să înregistreze gedid-üzlük-ul. Greutatea medie se păstrează la marea majoritate între 31 și 32 gr., adică cca. 10 dramuri¹⁴.

Referitor la data emiterii gedid-üzlük-ului, bătut pentru prima dată de sultanul Selim III. ne apare o contradicție între anul menționat pe monede și unele lucrări din istoriografia de specialitate. Baterea acestei monede a constituit una din primele măsuri de ordin financiar pe care a aplicat-o Selim III. Emiterea ei ne este precizată în unele lucrări

⁵ *Documente privind Istoria României*, colecția Eudoxiu de Hurmuzaki, S. N., vol. 1, Ed. Academiei R.P.R., 1962, pag. 40.

⁶ În lupta antirusă, Turcia a căutat să atragă și Suedia, angajîndu-se prin acordul de la Beicos să-i dea un ajutor de 20 000 de punzi : B. Belin : *Essais sur L'histoire économique de la Turquie d'après les écrivains originaux*, Paris-Challemel Aimé, libraire-editeur-MDCCC LXV (1965 ; p. 275).

⁷ Turcia a sprijinit mișcarea de eliberare națională poloneză, cu speranța constituirii unei coaliții antiruse. *Documente privind Ist. României*, col. E. de Hurmuzaki, vol. I, p. 40.

⁸ D. Dj. Siruni : *Monetele turcești în Țările Române*, Buc. 1944 p. 59.

⁹ M. Belin : L.c. p. 275.

¹⁰ Ismâ'il Ghâlib op. c. nr. 839 (inv. : 1207/124).

¹¹ H. Dj. Siruni în L.c. pg. 57 și 59 redă greșit greutatea și ayarui ichilicului ca fiind numai de 9 carate și 4 grăunți (aproape 1.9 gr.) în 1203 de la h. și de 8 carate (1,6 gr.) în 1205 de la h. și cu ayar numai de 450%. În realitate, aceste valori cîntăresc între 29,50 și 30,12 gr. (inv. : 1207/124 ; 1207/5) și cu un ayar de 800% V : Ismâ'il Ghâlib, op. cit., nr. 839 și 895.

¹² Vezi monedele descrise la nr. 4, 8 și 9 ; v : Belin, L.c., p. 275.

¹³ H. Dj. Siruni : L.c. ; p. 68.

¹⁴ Un dram cîntărește 3,18 gr.

de specialitate, începînd cu anul 1205 (1791)¹⁵, sau 1207—1208¹⁶, pe cînd în tezaurul nostru ea figurează începînd cu anul I de domnie a sultanului¹⁷.

În afară de faptul că data înscrisă pe monedă este afirmația certă asupra anului emiterii, evenimentele istorice economice petrecute în Imperiul Otoman la 1789—1790, pledează pentru această dată.

Ca să facă față nevoilor impuse de războiul ce se ducea cu Rusia și condițiilor tratatului cu Suedia, sultanul a convocat la 20 șa'bân 1203 (aug. 1789) consiliul general la chioșcul din Erivan pentru discutarea reformelor preconizate de el¹⁸. Ca urmare a debaterilor acestei adunări, cît și a reuniunilor care s-au succedat, guvernul nereușind să găsească metode noi în rezolvarea problemei financiare, recurge la vechile mijloace : topirea obiectelor și podoabelor din aur și argint¹⁹.

Monetăria statului reușește, pe această cale, să strîngă din Imperiu²⁰ o cantitate de metale prețioase pe care le-a convertit în numerar, dînd visteriei, la începutul anului 1204 (sept. 1789), o aparență de belșug²¹.

Baterea monedei noi de 100 parale (gedid-üzlük) o legăm de aplicarea practică a acestor măsuri inițiate de sultan, chiar din primul an de domnie.

În anul 1205 (1791) asistăm la alte eforturi ale suveranului pentru restabilirea echilibrului economic și pentru a salva de la inflație moneda cea nouă²², cu toate că valoarea inițială a acesteia, fusese ridicată cu o cincime²³.

Valoarea intrinsecă a monedelor care fac obiectul tezaurului nostru, se mentine în tot timpul domniei lui Selim III, așa după cum ne confirmă rezultatele analizei de laborator. Însă, în echivalent cu francul francez, valoarea gurușului turcesc cunoaște o continuă scădere.

Dacă la începutul sec. al XVIII-lea un guruș (40 parale) valora 3 fr. francezi, după pacea de la Kuciuk-Kainargi (1774), acesta valora 2 fr., iar în 1803 — 1,60 fr.²⁴.

Pentru a ridica valoarea monedei și a împiedica factorii care ar fi dus la o inflație, statul turc încearcă în repetate rînduri să facă un împrumut peste graniță²⁵. La începutul sec. al XIX-lea visteria statului

¹⁵ H. Dj. Siruni : L.c., p. 56.

¹⁶ M. Belin : L.c., p. 287 afirmă că în 1207 (de la h.) s-a luat hotărîrea ca să se bată o nouă monedă — üzlük-ul.

¹⁷ V. monedele emise de Selim III descrise mai sus la nr. 35—42 : 43—55 și pl. II/9 : II/10. V. : *Catalogue des monnaies arabes et turques-du cabinet royal des médailles du Musée National de Copenhague* — 1938, p. 309, nr. : 2695.

¹⁸ M. Belin : L.c., p. 274.

¹⁹ Ibidem — pag. 275.

²⁰ Sultanul a dat primul exemplu, trimițînd la Monetăria Statului toate obiectele de aur și argint din palatele sale spre a fi topite. A fost imitat apoi de toți demnitarii statului cît și de guvernatorii din provincii. V : M. Belin : l.c. pag. 275.

²¹ Idem.

²² Ibidem : p. 279.

²³ Idem.

²⁴ H. Dj. Siruni : L.c. p. 59.

²⁵ M. Belin : L.c. p. 275.

era secătuită. Împrumutul proiectat nu s-a mai făcut²⁶, iar sultanul se lupta să echilibreze situația printr-o serie de reforme generale, dar mai ales în administrație și armată²⁷.

Grație acestor măsuri, cel puțin pe o perioadă de câțiva ani, pericolul inflației a fost amînat. Moneda era rară și sub dominația relațiilor conservatoare care mai supraviețuiau în Imperiul Otoman, ea se obținea cu greutate.

Tezaurizarea unui număr de 35 ikilic-uri, 2 altışlic-uri, 1 utuzluc și 86 de gedid-üzlük-uri reprezenta totuși pentru acele vremuri, o oarecare avere. Transformate în unitatea monetară adaptată în operațiile financiare de atunci, acest tezaur înregistra suma de 288 guruși sau piaștri și 30 parale sau 11,550 parale.

Ca valoare de schimb sau de circulație, echivalentul acestor monede este exprimat într-o serie de documente publice sau oficiale din perioada emiterii lor.

O scrisoare din 1792 (h : 1207), ne informează că prețul unei ocale²⁸ de seu era de 20 parale la Silistra și 12 parale în Valahia²⁹. Alte documente din ultimul deceniu al sec. al XVIII-lea și primul din veacul următor, ne ilustrează mai multe prețuri pentru diferite categorii de oi ce urmau să se cumpere în vederea bairamurilor de Ramazan.

Deși sînt provenite din mai multe regiuni și cu date diferite, se indică aceleași prețuri pentru fiecare categorie de oi și anume : 225 așpri costul unui berbec batal bătrîn, 165 pentru un berbec bătrîn, 135 oaia însărcinată și 120 oaia stearpă³⁰, iar în unele cazuri, aceasta din urmă ajunge la prețul de numai 53 așpri³¹.

Într-o orînduire din anul 1801 în care se arată raporturile dintre campanliii creștini și ceilalți, menționează că în județele de pe margine, căruțașii dau un preț prea mare pe ocaua de unt. Aceștia din urmă plătesc ocaua de unt cu 25 parale, fapt ce determină ca ei să nu mai poată strînge decît 5—6 burdușe³².

Tot în această perioadă, ni se mai face cunoscut că o sută de ocale de făină de grîu se vindeau cu 29 guruși, iar chila de mei sau mălai cu 8 parale³³.

În anul 1794 un oarecare Nicola din Giurgiu a cumpărat de la un turc nu mai puțin de 99 blănuri de samur cu 49 de guruși³⁴. Tot în cadrul relațiilor de schimb, documentele vremii ne informează că un negustor din Cracovia ce mergea la Constantinopol cu 150 feluri de marfă, a plătit suma de 257 guruși pentru taxa vamală de 30%³⁵.

²⁶ Ibidem p. 275 ; 287.

²⁷ Ibidem p. 279, 283, 286, 287. V. : *Histoire de l'Empire Ottoman-par le V de la jonqui re*, I, Paris, 1914, pag. 305.

²⁸ Oca (ocaua), măsură de greutate care variază după regiuni, între 1260  i 1291 gr.

²⁹ *Catalogul documentelor turce ti*, vol. I. D.G.A.S. Buc. 1960, doc. : 491, p. 125.

³⁰ Ibidem, doc. : 448, p. 117, doc. : 449 : 451  i 452, p. 117.

³¹ Ibidem, doc. : 685, p. 162.

³² N. Iorga, *Istoria comerțului românesc*, I, p. 115

³³ *Catalogul documentelor turce ti* ; doc. 565 ; p. 139—140

³⁴ Ibidem ; doc. 552, p. 137.

³⁵ Ibidem ; doc. 520, p. 131.

Plata anumitor prestații o avem menționată pentru un vizitiu căruia i se oferea suma de 500 guruși pe an³⁶, iar unui bucătar 30—40 guruși pe lună³⁷.

Dragomanul de divan împărătesc Alexandru Calimachi plătea anual o chirie de 1 440 akce (120 piaștri) pentru așezămintele pioase de la Istanbul³⁸.

Comercianții : Manuo și Hagi Manciu au arendat în anul 1802 două grădini cu o suprafață de 40 pogoane³⁹ în apropierea satului Turnu, plătind o arendă anuală de 11 parale⁴⁰ de fiecare pogon⁴¹ și pentru o grădină cu bostani au plătit 11 guruși anual de fiecare pogon⁴², iar vizirul Derviş Ali a arendat un teren la prețul de 20 așpri pentru fiecare 20 de arșini.

Calculând, în totalitatea sa, tezaurul nostru echivala cu cca. 250 de oi (socotind la prețul mediu de 140 așpri) sau cu aproape 1 000 ocale de făină de grâu, ori cu 1 500 ocale de mei sau mălai.

Această sumă teaurizată mai echivala cu 462 ocale de unt, sau cu 577,5 ocale de seu, cu prețul stabilit la Silistra etc.

După cum reiese din documentele vremii, cu această sumă se mai putea închiria o casă spațioasă la Constantinopol pe timpul de 2,5 ani, sau să se arendeze o suprafață de 26 pogoane (13 ha) pe timp de 1 an, cu recolta în situ, ori putea să constituie venitul unui vizitiu pe timp de 7 luni sau al unui bucătar pe 7—9 luni.

O analiză asupra cauzelor care au determinat pe posesor să ascundă acest tezaur nu prezintă interes. Chiar dacă îngroparea lui a fost determinată de un eveniment cu o importanță majoră, pentru această perioadă istoriografia este destul de bogată în documente pentru a analiza frământările istorice care s-au petrecut în această regiune a țării.

De asemenea, nu necesită a fi dezbătută nici originea etnică a posesorului și nici categoria socială din care făcea parte acesta.

Ținând seama de urmările păcii de la Kuciuk-Kainargi, dezvoltarea comerțului a avut urmări pozitive nu numai asupra orașelor din țările române, ci și asupra unor centre de la gurile Dunării sau de la vaduri, cum erau : Isaccea, Ismailul etc.⁴⁴.

În a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, locul negustorilor turci în țările române este luat de „gelepîi“ (negustori creștini de oi)⁴⁵, iar

³⁶ Ibidem ; doc. 626, p. 150.

³⁷ Ibidem ; doc. 687, p. 162.

³⁸ Ibidem ; doc. 433, p. 113 ; doc. 441, p. 115 ; doc. : 474, p. 122 ; doc. 525-
p. 132.

³⁹ Un pogon = 5 000 m.p. sau 1/2 ha.

⁴⁰ Cred că traducerea s-a făcut greșit : guruși și nu parale ; v. : doc. 694.

⁴¹ *Catalogul doc. turcești* : doc. 695, p. 163.

⁴² Ibidem : doc. 694, p. 163.

⁴³ Ibidem : doc. 753, p. 175.

⁴⁴ N. Iorga, *op. cit.*, p. 92.

** Un arșin = 0,711 m.p.

⁴⁵ Tr. Ionescu : *Hatışeriful din 1802 și începutul luptei pentru asigurarea pieții interne a principatelor dunărene*, S.A.I., I, 1956, p. 42.

negustorii ardeleni concureau la Galați, Isaccea⁴⁶, și desigur mai departe spre Delta Dunării comerțul cu pește, iar plutele coborau aici tocmai din Bucovina⁴⁷.

Ca urmare, tezaurul putea să constituie averea unui negustor, indiferent de origine, sau chiar a unui gospodar mai înstărit, dacă ne gândim că el nu prezenta o valoare deosebită.

PROBLEMES NUMISMATIQUES ET ECONOMIQUES DU DANUBE INFERIEUR DANS LA LUMIERE DE QUELQUES TRESORS MONETAIRES DE LA FIN DU XVIIIe ET LE COMMENCEMENT DU XIXe SIECLE

Deux trésors turcs découverts en 1963 dans les villages Michel Kogalniceanu et Visterna — appartenant tous les deux au département de Tulcea — viennent d'enrichir la collection numismatique du Musée du Delta du Danube de Tulcea.

Le premier d'entre eux contient 124 monnaies : des émissions du sultan Mustafa III = 1 altmışlic (60 sous) ; émissions du sultan Abdoul-Hamid I = 1 utuzluc ou zoloto (30 sous), 1 altmışlic et 1 ichilic (80 sous) et émissions du sultan Sélim III = 34 ichilics et 66 gedid-üzlüks (100 sous).

Le deuxième renferme 101 monnaies ; 9 altmışlics, émissions du sultan Abdoul-Hamid I, 1-ichilic, émission du même sultan, 7 ichilics, émission du sultan Sélim III et 84 gedid-üzlüks, émission du même sultan.

En décrivant en détail chaque monnaie, l'auteur met en évidence les particularités graphiques, telle l'écriture en forme monogrammée ou étagée du mot Khan, l'interversion de quelques mots et surtout de la préposition „fi“, qui, en se prolongeant, encadre la légende entre les lignes, donant ainsi naissance à une formule épigraphique stylisée.

La série complète des émissions annuelles de Sélim III d'ichiliks et gedid-üzlüks constitue le document intact qui confirme la valeur intrinsèque, invariable pendant tout le règne du sus-dit sultan et notamment l'émission de la monnaie de 100 sous — le gedid üzlük, dans la première année de sa souveraineté.

Cette découverte a permis l'élaboration d'un catalogue complet avec ces deux émissions partiellement décrites dans le Catalogue des monnaies arabes et turques du cabinet royal des médailles du Musée National de Copenhague, par J. Ostrup (où le gedid-üzlük est mentionné de la première année du règne du sultan Sélim III, c'est à dire 1203) et dans l'Ismâil Ghâlib ; Taqvim-i meskukat-i osmanije, (Le catalogue des monnaies ottomanes), où il y a cinq émissions enregistrées de cette monnaie, en commençant avec la troisième année de son règne, c'est à dire en 1205.

L'auteur de l'article se dirige contre les affirmations présentées dans l'historiographie de spécialité concernant l'émission du gedid-üzlük pour la première fois en 1205 (H. Dj. Siruni : Les monnaies turques dans les pays roumains, Bucarest, 1944, la pag. 56) ou en 1207—1208 (M. Belin : Essais sur l'histoire économique de la Turquie d'après les écrivains originaux, Paris, 1875 pag. 287).

Il met en évidence toute une série des mesures d'ordre économique prises par Sélim III du commencement même de son règne, qui ont eu comme résultat l'émission de la nouvelle monnaie, le gedid-üzlük, affirmation parfaitement confirmée par ce trésor.

Dans la conclusion on peut trouver la valeur circulatoire du trésor en différents équivalents mentionnés par les documents de l'époque.

⁴⁶ N. Iorga : *Op. cit.*, p. 92.

⁴⁷ Idem